RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Första Kammaren. N:o 44.

Tisdagen den 8 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet *Tamm* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till utförande af reparationsarbeten vid Drottningholms slott; samt

2:o) angående anslag till bestridande af kostnader för handläggning inom kommerskollegium af ärenden, som, enligt det i nådig proposition den 7 sistlidne mars innefattade förslag till lag angående kontroll å ångpannor, skulle tillhöra den i samma förslag omförmälda kontrollmyndighet, m. m.

Justerades protokollet för den 1 i denna månad.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 103, till Konungen, angående bestämmelserna om rang.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 104, till Konungen, i anledning af väckta motioner angående dels revision af konkurslagen m. m., dels ock tillägg till 73 § i samma lag.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 105, till Konungen, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för lärare

vid folkskolor m. m., dels ock särskilda med föranledande af propositionen väckta motioner.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 297, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver punkt 1, mom. a) och b) af dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 11, angående motion af herr S. T. Palme m. fl. om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af taxa för befordran af personer och resgods å statens järnvägar, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Anmäldes och bordlades konstitutionsutskottets utlåtande n:o 7, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 31, 49 och 53 regeringsformen samt §§ 10 till och med 22 äfvensom §§ 25 och 38 riksdagsordningen så ock till öfvergångsstadgande i riksdagsordningen jämte inom Riksdagen väckta förslag i fråga om valrätten till Riksdagens kamrar;

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 127, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående beviljande af medel till uppförande af nya byggnader för armén;

n:o 128, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående särskildt penningtillskott till vissa värnpliktige;

n:o 129, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående förläggande af en skeppsgossekår till Marstrand;

n:o 130, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående pension åt extra ordinarie kontorsskrifvaren Lars Jönsson;

n:o 131, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående höjning af pensionen åt afdelningsingenjören G. Ahlgren samt beviljande af pension åt afdelningsingenjören J. T. Calander;

n:o 132, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde hufvudtiteln gjorda framställning om anslag till en norrländsk nyodlingsfond;

n:o 133, med anledning af kamrarnas återremiss af den i utskottets utlåtande n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel intagna punkten n:o 54, i fråga om särskildt understöd till synnerligt betungade väghållningsdistrikt;

n:o 134, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af mark från lotten n:o 1 af Dalby kungsgård i Malmöhus län;

n:o 135, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af äganderätten till kronans till Torsebro krutbruk hörande fastigheter;

n:o 136, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af en kronan tillhörig tomt vid Kiruna järnvägsstation till plats för landstormsförråd;

n:o 137, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af en kronan tillhörig tomt vid Bastuträsks järnvägsstation till plats för landstormsförråd;

n:o 138, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter gårdsägaren Lars Vilhelm Dahlbergs i Piteå hustru Fredrika Vilhelmina Dahlberg, född Nordström;

n:o 139, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter banvakten Johan Werner Stålbergs änka Charlotta Cecilia Stålberg, född Wallin;

n:o 140, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt aflidna banvakterna Johannes Nilssons och Jöns Perssons änkor; samt

n:o 141, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förvärfvande för statens räkning af Örebro—Svartå järnväg;

Bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 16, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften, dels ock i ämnet väckta motioner; och

n:o 17, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om ändrad lydelse af vissa §§ i bevillningsförordningen m. m. samt en i sammanhang därmed väckt motion;

sammansatta banko- och lagutskottets memorial, n:o 3, med hemställan om anvisande af ersättning åt sammansatta banko- och lagutskottets sekreterare och vaktbetjäning;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 47, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om automobiltrafik;

n:o 48, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ansvarighet för skada i följd af automobiltrafik samt till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § strafflagen; och n:o 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rikets flagga, dels ock två med föranledande af nämnda proposition väckta motioner; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen i fråga om åvägabringande af tillfredsställande anordningar beträffande utlänningars invandring till Sverige och vistelse därstädes; samt

n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om förslag till uppsättande af en från ingenjörtrupperna skild militärbyggnadskår och däraf följande ändringar i fortifikationens organisation.

Herr *Dieden* afgaf en motion, n:o 44, om upprättande af ett med den svenska legationen i Berlin samarbetande svenskt generalkonsulat i Hamburg.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 5 innevarande maj bordlagda utlåtanden och memorial n:is 120—126 äfvensom sammansatta stats- och lagutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 12.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under dagen aflämnade kungl. propositionerna.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de denna dag första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredrsgningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,56 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 9 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 2 i denna månad.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 98, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en del utaf Bodens kronopark för landtförsvarets behof;

n:o 99, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ålderstillägg å lönen för jägmästaren i Marks revir Axel Fabian Kindstrand;

n:o 100, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till kungsgården Sundbyholm n:o 1 med underlydande i Södermanlands län hörande områden;

n:o 101, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till skattehemmanen Förarp Norregård och Förarp Södergård i Kronobergs län hörande område; samt

n:o 102, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till indragna kronofogdebostället Yllesta n:o 2 i Västmanlands län hörande lägenhet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Diedens* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 44, om upprättande af ett med den svenska legationen i Berlin samarbetande svenskt generalkonsulat i Hamburg.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nämligen konstitutionsutskottets utlåtande n:o 7, statsutskottets utlåtanden och memorial n:is 127—141 äfvensom bevillningsutskottets betänkanden n:is 16 och 17.

Vid föredragning af sammansatta banko- och lagutskottets sistlidne dag bordlagda memorial n:o 3, med hemställan om anvisande af ersättning åt utskottets sekreterare och vaktbetjäning, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 47—49 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtanden n:is 8 och 9.

Anslag till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 5 och 8 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 120, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket.

Med föranledande af Kungl. Maj:ts i proposition den 5 april 1906 därom gjorda framställning hade utskottet i föreliggande utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, för år 1907 på extra stat anvisa ett förslagsanslag af 15,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande i och för befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 5 april 1906 närmare angifna grunder; med rätt för Kungl. Maj:t att häraf under år 1906 förskottsvis använda högst 5,000 kronor.

Herr Lundsten: Då jag är öfvertygad om att denna fråga kan få en stor betydelse för vårt näringslif, skall jag be att såsom industriman och äfven hafvande jordbruksintresse få yttra några ord i frågan.

Den af Kungl. Maj:t här framlagda frågan angående främjande af offentlig arbetsförmedling kan, om den ledes rätt, blifva till stor nytta för såväl arbetsgifvare som arbetare samt till stort gagn för vårt näringslif och för de olika yrkena. För att detta skall kunna ske, är det emellertid nödvändigt, att arbetsförmedlingen först och främst inrättas fullkomligt opartiskt, så att såväl arbetsgifvare som arbetare kunna hafva fullt förtroende att vända sig till densamma. Vidare bör den inrättas efter en enhetlig plan samt nödvändigtvis så att det blir samverkan de olika kontoren emellan, och vill jag därvid särskildt understryka hvad föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet uttalat, då han säger: »i öfrigt efter sådana grunder, att alla intressen, industriens såväl som landtmannanäringarnas, städernas såväl som landsbygdens, statens såväl som de enskildes, blifva genom anstalterna i görligaste mån tillgodosedda». Om någon t. ex. står i begrepp att utföra ett större arbete och därtill behöfver ett stort antal arbetare, så kan det vara nyttigt och bra att kunna vända sig till dessa arbetsförmedlingsanstalter för att få kännedom om tillgången på arbetskraft. Likaså kan det vara nyttigt för arbetarne eller deras ledare att få kännedom om tillgången och efterfrågan på arbetskraft. Kanske utbrottet af en eller annan tilltänkt strejk skulle kunna förhindras, om vederbörande finge kännedom om sakläget. Enligt de uppgifter och den tabell, som äro intagna i statsutskottets utlåtande, har Tyskland för flere år sedan inrättat sådana arbetsförmedlingsanstalter, och dessa hafva varit af en oerhörd be-

tydelse för Tysklands näringslif. Ofta rätta vi oss efter detta föregångsland, och då detta nu är en sak, som jag är förvissad om att äfven vi kunna hafva nytta af, så böra vi rätta oss efter Tyskland äfven i detta afseende. Äfven våra grannland Danmark och Norge hafva inrättat sådana anstalter. Hos oss hafva framsynte män i några städer redan inrättat sådana arbetsförmedlingsanstalter, och flere stå just i begrepp att inrätta dylika. Men för att dessa skola kunna utveckla sig och blifva till verkligt gagn för vårt näringslif, är det nödvändigt, att staten träder emellan och att de kontrolleras och stödjas af staten. Den föreslagna summan af 15,000 kronor anser jag således vara väl använda medel.

Anslag till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket. (Forts.)

Jag vill därför, herr grefve och talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 5 och 8 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 121, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af uppgjordt förslag i fråga om uppförande vid Göteborgs hospital för staden Göteborgs räkning af en upptagningsanstalt för sinnessjuka,

n:o 122, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af en telegrafstationsbyggnad i Jönköping,

n:o 123, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till inredande af utvidgade eller förändrade lokaler för Kristianstads läns landskontor och landtmäterikontor äfvensom till iståndsättande af de till landshöfdingen i samma län anslagna boställslägenheter m. m.,

n:o 124, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om inköp af mark från Säfveåns aktiebolag till bangårdsanordningar i Göteborg, och

n:o 125, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om anslag till påbörjande af en kraftstationsanläggning vid Trollhättan samt angående uppgörelser med enskilda vattenverksägare därstädes m. m.,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 5 och 8 i denna månad bordlagda memorial n:o 126, angående uppförande af en stenbarriär för begränsning mot Norrbro af platsen framför riksdagshuset.

Angående uppförande af en stenbarriär framför riksdagshuset.

Efter uppdrag af statsutskottet vid 1905 års lagtima riksdag hade fullmäktige i riksgäldskontoret låtit genom det nya riksdagshusets arkitekt Aron Johansson och riksdagshuskommitténs verkställande ingenjör öfverstelöjtnanten J. A. Amundson verkställa utredning i fråga om inhägnande af den öppna platsen framför riks-

Angående uppförande af en stenbarriär framför riksdagshuset. (Forts.)

dagshuset, och hade dessa sakkunniga personer uti ifrågavarande afseende uppgjort två olika förslag.

Det ena af dessa förslag afsåg, att den åsyftade begränsningen af ifrågavarande plats mot Norrbro borde ske medelst en stenbarriär, som på motsvarande tre ställen vore afbruten af öppningar för trafiken.

Utskottet, som i likhet med de sakkunnige ansett det vara önskvärdt, att den ifrågasatta stenbarriären komme till utförande, hade i nu föredragna utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte *dels* uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för begränsning af platsen framför riksdagshuset låta mot Norrbro uppföra en barriär af sten med erforderliga öppningar för trafiken, *dels ock* bemyndiga fullmäktige att af förslagsanslaget till riksdagskostnader i mån af behof för nämnda ändamål använda ett belopp af 26,000 kronor.

Herr von Möller: Jag har begärt ordet för att, om utskottets förslag skulle vinna Riksdagens bifall, kunna trösta mig med: *dixi et salvavi animam meam.*

Det är här fråga om en stenbarriär för att begränsa riksdagshusplanen, och herrarne hafva ju sett den skiss, som är bifogad utskottets utlåtande. Jag hemställer dock, huruvida man kan blifva klok på en skiss i en så liten skala. Jag tror, att det vore riktigare, om man dröjde något med frågans afgörande, t. ex. till nästa år, så att Riksdagen fick tillfälle att se en modell i trä utförd, innan den beslöte i saken. Det kan ju tyckas, att detta är en mycket liten och föga viktig fråga, och att det därför icke kan vara skäl uti att uppehålla tiden med densamma. Må vara, men denna stenbarriär skulle komma att stå som ett minne af 1906 års Riksdags smak. Det är mycket vanskligt att diskutera om tycke och smak, men jag ber dock att få säga, att enligt min uppfattning denna stenbarriär, om den komme till utförande, skulle bli en vanprydnad för platsen. De sakkunnige hafva ju nu förklarat, att ett järnstaket skulle dels skymma och dels verka störande genom den linjebrytning, som skulle uppstå, och jag medger mycket gärna, att, om ett tre meters högt järnstaket skall uppföras såsom fortsättning på broarnas stenbarriärer, det nog kunde bli förenadt med vissa svårigheter att utfinna ett sätt att förmedla öfvergången, så att den icke verkar störande. Likvisst tror jag, att, om järngrindar komme att anbringas vid barriärernas början, öfvergången kanske skulle blifva mindre svår att få tillfredsställande ordnad. Emellertid blir det ju artisternas sak att söka åstadkomma detta på ett tilltalande sätt. Sådana ritningar hafva möjligtvis blifvit utskottet förelagda, men Riksdagen har åtminstone icke haft tillfälle att få se dem.

Hvad jag sålunda begär är endast, att herrarne genom ett afslag å utskottets förslag måtte uppskjuta frågan till nästa år, så att vi kunde få tillfälle att få se en modell och sedan få slutligt afgöra saken. För min del tycker jag, att det är lika vackert att hafva platsen öppen som att belamra den med ytterligare stenmassor. Om herrarne se på barriären på Norrbro, så är den åtminstone motiverad, och där är den grofva barriären af ganska god verkan. Men jag hemställer, huruvida icke en barriär på en half meters bredd eller

Angående uppförande af en stenbarriär framför riksdagshuset. (Forts.)

därutöfver, hvilken placeras på ett jämnt plan, skulle verka oestetisk och dessutom fullkomligt omotiverad, och herrarne få väl dock medgifva, att man i hvarje arkitektonisk anordning vill spåra ett motiv.

Jag vill vidare anmärka, att man i den stora hufvudingången placerat två korta och tjocka stenklumpar, hvilka jag icke kan finna motiverade på annat sätt än för att bereda Riksdagens ledamöter tillfälle till gymnastiska öfningar, antingen hinderhoppning till häst eller hopp öfver plint. Något annat motiv kunna dessa stenklumpar icke hafva; däremot löpa åkdonen fara att i mörker och snöyra köras sönder emot dessa tingestar. För att förhöja verkan af denna anordning hafva de »sakkunnige», för hvilka statsutskottet haft mycken vördnad, ditsatt två monumentala krukor. Hvilket motivet för *dem* skall vara, har jag svårt att fatta. Jag vet icke, om de sakkunnige velat inlägga något slags elakhet uti denna anordning, eller om dessa krukor endast äro afsedda att öka effekten af de båda sköldhållarne af riksvapnet med sin bekanta, om anspråkslöshet och blygsamhet vittnande svansföring. Jag tycker i sådant fall, att detta icke är vackert eller snällt gjordt af de »sakkunnige», ej heller att det vore lämpligt af Riksdagen att själf placera dylika monumentala symboler vid ingången.

Jag begär endast af kammaren ett års uppskof, så att vi icke här midt under denna riksdagsbrådska nu skola afgöra denna sak och bygga dessa kolossalt klumpiga stenmonument, hvilka enligt min uppfattning för samtid och eftervärld skulle vittna föga smickrande om vår goda smak.

Denna holme har redan förut belamrats med så mycken sten. Jag ber att få erinra om de kolossala kägelkloten på taket åt Mälarsidan samt om de många grafobeliskerna, som erinra om de gammaltestamentliga babyloniska stoderna, hvilka man gärna kunnat slippa på detta hus. Det är emellertid de sakkunnige, som satt dit dem. Nu vilja dessa sakkunnige ytterligare försköna platsen med denna klumpiga stenbarriär med åtföljande krukor.

Herr talman, mina herrar, jag ber, låt oss få slippa detta, eller må vi åtminstone få vänta med afgörandet till nästa riksdag, och därför anhåller jag om afslag å statsutskottets betänkande.

Herr Jonsson: Den fråga, som här nu föreligger, har på sin tid ganska omsorgsfullt behandlats af byggnadskommittén, men inom kommittén kom man till det resultat, att det vore lämpligare att låta platsen vara öppen, som den är, än att anbringa vare sig ett järnstaket eller en stenbarriär vid gränsen mellan Norrbro och riksdagshusets plan. Det är ju så, att en balustrad har sina betingelser däraf, att den skall utgöra ett bröstvärn vid en kaj eller också på en sådan plats, där marken på den ena sidan af barriären är mycket lägre än på den andra. Då har en sådan grof balustrad vuxit ut ur en naturlig uppgift och fyller på allra bästa sätt sin plats. Ställer man däremot en mycket grof balustrad på en plan mark, så är jag nästan öfvertygad om att hvarje estetiker, som kommer att betrakta den, skulle för sig själf framställa den frågan: Kolonner, hvad gören I här? Där kommer nämligen en dylik balustrad icke att taga sig

Angående uppförande af en stenbarriär framför riksdagshuset. (Forts.)

bra ut, ty den är för grof och passar icke att utgöra ett stängsel emellan ett par olika områden utan annan uppgift än att helt enkelt vara ett stängsel.

Härtill kommer nu också en annan omständighet. Som herrarne veta, svänger nu den asfaltbelagda trottoaren in västerut strax man har lämnat broarna öfver Norrström, för att på det sättet ett större område för trafiken skall erhållas på själfva Norrbro. Enligt detta förslag åter skall nu stenbarriären dragas rakt fram i rak linje med broarnas barriärer, och på midten skall göras en skarp afvikning inåt, för att man skall få ett slags entré för de åkande, som fara in på planen. Däraf följer, att det ökade utrymme för trafiken på Norrbro, som för närvarande finnes, i hufvudsak kommer att försvinna, ty man har ju ingen nytta af den lilla sträckan, där utvidgning enligt denna plan skulle komma att ske, hvilken utvidgning helt enkelt betingas däraf, att det skulle se bättre ut för ögat, men icke har någon annan uppgift att fylla.

Äfven beträffande kostnadsberäkningarna för utförandet af detta arbete vill jag anmärka, att det torde vara tämligen tvifvelaktigt, om de på långt när komma att förslå. Det är nämligen alldeles gifvet, att i denna kostnad icke ingå de här uppritade två bildstoderna i midtpartiet. Det kan hända, att, om de skola utföras, kostnaderna för desamma blifva i det närmaste lika stora, som här beräknats för det hela. Härtill kommer en annan omständighet. Kostnadsberäkningarna gälla, som sagdt, uppförandet af själfva barriären, och de skulle kanske hålla streck, om man ser bort från dessa extra tillägg, som satts in för att göra ett bättre intryck på kamrarnas ledamöter. Men om Riksdagen beslutar, att denna barriär skall utföras, kommer den säkerligen icke att hinna blifva utförd under den tid, man ännu behöfver hafva kvar arkitekten och arbetschefen m. m. för öfriga återstående arbeten i riksbanken. Under sådana förhållanden skulle man ännu längre behöfva hafva kvar några af dessa, hvilkas aflöningar ingalunda äro af obetydlig effekt, och däraf skulle kostnaderna för denna stenbarriär ytterligare komma att ökas. När man lägger till detta och särskildt om man vill se dessa figurer utförda, som finnas angifna på skissen, tror jag, att man får bereda sig på en kostnad närmare 50,000 kronor än det här angifna beloppet.

Det förefaller mig därför, som om det icke skulle vara någon stor fara uti att gå med på det yrkande, som herr von Möller framställt: att under tiden låta uppsätta en barriär af trä i den form, som denna ritning angifvit, på det man må rätt kunna bedöma, huru en barriär skulle taga sig ut på platsen, innan man beslutar att utföra den i sten. Jag ber sålunda att få instämma i herr von Möllers yrkande.

Herr Tamm, Hugo: Det är verkligen mycket lättare att handlägga de stora frågorna än de små. Jag kunde just tro, att millionerna skulle gå igenom, men att vi skulle fastna på staketet. I afseende å detta staket skall jag ej gifva mig in på smakfrågan. Frågan om staketet har framkommit helt enkelt på grund af det faktum, som alla kunna

Angående uppförande af en stenbarriär framför riksdagshuset. (Forts.)

konstatera, att när vid en gata — jag kan säga hvilken som helst — en öppen plats ligger mellan gatan och ett hus, så blir denna plats inhägnad. Herrarne veta nog själfva att på landet, huru liten stuga en backstugusittare än har, så är det hans första önskan att kunna få på något sätt markera sitt lilla område. Det är ingenting annat, som utskottet afsett med detta staket, än att äfven Riksdagen, hvars hus ligger vid en stor gata, skulle underordna sig, så att säga, den allmänna känsla, som de af mig anförda fakta konstatera; det är helt enkelt det, att den stora gatan ej skall löpa ihop med denna öppna plats, som Riksdagen med ganska stora kostnader fått till sin. Staketet har ingen annan afsikt än att markera, att denna plats hör tillsammans med riksdagshuset, och att denna öppna plats framför riksdagshuset icke är en gatuplan, utan en tomt, som hör tillsammans med riksdagshuset. Nu har man särskildt klandrat skissen och »gubbarna», som stå der, och stenbarriären och stenstyckena, och man har äfven föreslagit, att man skulle sätta upp en trämodell att titta på, innan man afgör denna högviktiga fråga. Jag hemställer, om det kan vara klokt. Samma yrkande framställdes mycket enstämmigt, när riksdagshuset skulle byggas. Det föreslogs då, att man skulle sätta upp en modell af trä och en vägg och både det ena och det andra, men det visade sig då, att alla dessa förslag endast vållade ännu mera kif. Utskottet har här endast föreslagit, att om Riksdagen ville ha sin plats här särskildt markerad, man i denna stora och viktiga sak skulle våga att till vederbörande öfverlämna att bestämma hurudant staketet skall vara. Den här förebragta skissen innebär alldeles icke något definitivt förslag, utan är endast ett utkast. För öfrigt är det väl alldeles klart, att då här på alla sidor finnas barriärer af ett och samma utseende, det icke gärna går an att här sätta ett högt järnstaket, utan man måste nog rätta sig efter omgifningarna, och, såvidt jag kan se, kan den här föreslagna stenbarriären icke blifva vanprydande hvarken för Norrbro eller för riksdagshuset. Statsutskottets fråga är sålunda helt enkelt den: Vill Riksdagen markera, att denna plats icke är så att säga hoplöpande med gatan, utan att den är en Riksdagens tillhörighet? Barriären stänger ingen trafikled, och det bör således icke vålla några betänkligheter att, när riksdagshuskommitterade redt ut frågan och bestämt sig för huru den skall lösas, de må i år eller nästa år sätta upp ett staket. Jag tror således icke, att man behöfver känna sin »anima» stå inför något svårare ansvar för framtiden samt därför behöfva uttala sitt: »dixi et salvavi animam meam».

Af dessa skäl anhåller jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framställts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare på afslag därå, och förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i sitt memorial n:o 126, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—78;

Nej—34.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och lagutskottets den 5 och 8 innevarande maj bordlagda utlåtande, n:o 12, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutningsrätten, är stadgadt, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 4 och 5 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 119, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för Kungl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendomar m. m., biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 4 och 5 innevarande maj bordlagda memorial:

n:o 10, i fråga om ändringar i bankoreglementet, och

n:o 11, angående öfverlåtelse till statsverket af de gamla riksbanksbyggnaderna,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa memorial hemställt.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena *Trolle* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående en mellan Sverige och Tyska riket afslutad handels- och sjöfartstraktat m. m.;

2:o) om godkännande af förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten, å ena, samt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan, angående viss grufegendom m. m. samt

3:o) angående anslag till kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen samt till anskaffande af ytterligare rullande materiel vid statens järnvägar.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts nyss aflämnade nådiga proposition till Riksdagen angående en mellan Sverige och Tyska riket afslutad handels- och sjöfartstraktat m. m.

Vid föredragning af Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) om godkännande af förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten, å ena, samt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan, angående viss grufegendom m. m., och

2:o) angående anslag till kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen samt till anskaffande af ytterligare rullande materiel vid statens järnvägar,

blefvo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr grefve och talman! Jag anhåller att få väcka en motion, och som den rör Första Kammaren enskildt och jag har för afsikt att yrka på dess antagande omedelbart, tillåter jag mig uppläsa den i dess helhet.

Därpå uppläste herr vice talmannen ifrågavarande motion, som erhöll ordningsnumret 45 och öfverskrift: om ändring af § 13 mom. 2 i ordningsstadgan för Riksdagens Första Kammare.

Härefter yttrade herr vice talmannen: Som den nu väckta motionen afser en angelägenhet, som rör Första Kammaren enskildt och efter min mening icke torde kräfva långt öfvervägande, samt kammaren jämlikt 56 § riksdagsordningen har rätt att omedelbart företaga en fråga som denna till afgörande, hemställer jag, herr grefve och talman, att denna motion måtte af kammaren genast bifallas.

Sedermera föredrogs och bifölls motionen.

Anmäldes och bordlades:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 142, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inköp af de enskilda telefonanläggningarna i Stockholm med omnejd; och

n:o 143, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till inköp af enskilda tillhöriga vattenfall, lämpliga för elektrisk drift å statens järnvägar; äfvensom

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 18, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge;

n:o 19, angående en inkomstskatt för år 1907; och

n:o 20, i anledning af väckt motion om, bland annat, rätt till afdrag för utskylder vid taxering till bevillning af inkomst af kapital och arbete.

Justerades 8 protokollsutdrag för denna dag.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren, i öfverensstämmelse med inom talmanskonferensen i går träffad öfverenskommelse, behagade besluta att uppföra konstitutionsutskottets betänkande n:o 7 på föredragningslistan till nästkommande måndag.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,21 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.